

BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

Ministerie van Justitie en Veiligheid
T.a.v. de heer D.M. Van Weel, minister
Postbus 20301
2500 EH 's-GRAVENHAGE

CC: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T.a.v. de heer F.Z. Szabó, staatssecretaris
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

CC: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
T.a.v. de heer B. Madlener, minister
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

datum
9 juli 2024

ons kenmerk
0123293 JH

contactpersoon
Nicole de Keijzer
Jeroen Smit

bijlage(n)
2

uw kenmerk
-

e-mail
consultatie@uvw.nl

betreft
Reactie waterschappen op consulta-
tieverzoek NIS2 en CER richtlijn

Geachte heer van Weel,

In deze brief reageert de Unie van Waterschappen namens de 21 waterschappen op uw consultatieverzoek met betrekking tot de omzetting van de nieuwe Europese Network- and Information Security (NIS2) richtlijn in de Nederlandse Cyberbeveiligingswet (Cbw) en de Critical Entities Resilience (CER) richtlijn in de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten (Wwke).

De waterschappen onderschrijven het doel van deze twee nieuwe wetten: het versterken van de fysieke en digitale weerbaarheid van kritieke respectievelijk essentiële en belangrijke entiteiten in Nederland. Na het lezen van de conceptwetteksten en bijbehorende Memories van Toelichting bestaan er echter ook veel vragen en zorgen bij de waterschappen. In deze brief deel ik onze belangrijkste aandachtspunten m.b.t. de Wwke respectievelijk Cbw en tot slot de punten die voor beide wetten gelden. De twee bijlagen bij deze brief bevatten een overzicht van alle aandachtspunten die de waterschappen u graag willen meegeven.

Aandachtspunten waterschappen Wwke

De belangrijkste aandachtspunten van de waterschappen met betrekking tot de Wwke zijn:

- de aanwijzing van het proces Afvalwater als kritieke entiteit;
- de onduidelijkheid of waterschappen ook als kritieke entiteit voor Wegen worden aangewezen;
- het ontbreken van het vitale proces Keren en beheren waterkwantiteit in de Wwke.

Afvalwater kritieke entiteit

De Wwke benoemt ondernemingen die verantwoordelijk zijn voor het proces Afvalwater als kritieke entiteit, zodat de waterschappen in dit kader verwachten een meldplicht, zorgplicht en toezichthouder te krijgen. Omdat het proces Afvalwater op dit moment nog niet als vitaal is aangemerkt, maken de waterschappen zich grote zorgen over de impact die de aanwijzing van Afvalwater als kritieke entiteit met zich mee zal brengen.

Wegen kritieke entiteit

Enkele waterschappen beheren wegen. Wegenautoriteiten worden op grond van art 7 lid 1 in de bijlage aangemerkt als kritieke entiteit. Het is op dit moment niet duidelijk of dit betekent dat de waterschappen die ook wegen beheren in dit kader als kritieke entiteit worden aangewezen.

Keren en beheren ontbreekt

Daarnaast zijn alle waterschappen verantwoordelijk voor het proces keren en beheren waterkwantiteit. Op grond van de Aanpak Vitaal en de daarbij behorende wetgeving is het Keren en beheren proces momenteel als vitaal bestempeld. Tot onze verbazing wordt dit proces echter niet in de Wwke genoemd. We vragen ons af of dit een omissie is of dat de wetgever daadwerkelijk van mening is dat het proces keren en beheren niet onder de werking van de Wwke valt. Wij horen graag hoe uw ministerie hier tegenaan kijkt.

Aandachtspunten waterschappen Cbw

Met betrekking tot de Cyberbeveiligingswet willen de waterschappen twee belangrijke aandachtspunten aan u meegeven:

- de bestuurlijke eindverantwoordelijkheid;
- de ketensamenwerking.

Bestuurlijke eindverantwoordelijkheid

In art. 26 lid 8 Cbw wordt de ambtelijke leiding aangewezen als leden van het bestuur in de zin van artikel 26 lid 2 tot en met 6 van de Cbw. Dat betekent voor de waterschappen dat de secretaris-directeur als hoogste ambtenaar verantwoordelijk wordt voor de benodigde kennis en vaardigheden rondom cybersecurity. Volgens de Waterschapswet is het bestuur van een waterschap echter verantwoordelijk voor de governance en financiering van een waterschap. Deze combinatie kan dit tot de ongewenste situatie leiden dat de secretaris-directeur van een waterschap geen of onvoldoende middelen van het bestuur ter beschikking krijgt om de noodzakelijk geachte maatregelen te treffen, terwijl hij/zij ter verantwoording wordt geroepen als het misgaat.

Ketensamenwerking

Een steeds belangrijker aspect in de wetgeving wordt het toezicht op leveranciers. De huidige wetgeving doet daar een belangrijke aanzet toe. Wij onderschrijven nut en noodzaak om al eerder in de keten te kijken naar producten die door toeleveranciers worden aangeleverd. Om dit goed in te vullen zal er nog meer aandacht nodig zijn voor leveranciersmanagement. We vragen ons af hoe ver dat toezicht moet gaan en hoe we ervoor kunnen zorgen dat projecten geen langere doorlooptijd krijgen. Er moet een delicate balans tussen veiligheid en snelheid in de uitvoering worden gevonden.

Daarnaast vragen we ons in dit kader af hoe moet worden omgegaan met waterschapsoverstijgende opdrachten. Wie is er dan verantwoordelijk voor het toezicht op de leverancier?

Aandachtspunten waterschappen Wwke en Cbw

Tot slot hebben de waterschappen nog enkele belangrijke aandachtspunten geconstateerd die voor beide wetten gelden:

- het gebrek aan samenhang tussen beide wetten;
- het uitblijven van de aanwijzing van een toezichthouder;
- het uitblijven van een Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden;

- de uitvoerbaarheid van de stapeling van wetgeving.

Gebrek aan samenhang Wwke en Cbw

Op dit moment lijken de Wwke en Cbw ieder op hun eigen manier invulling te geven aan de begrippen zorgplicht, meldplicht en toezichthouder. Beide wetten introduceren ook eigen begrippen: "kritiek" in de Wwke versus "essentieel" en "belangrijk" in de Cbw, terwijl we nu ook al het begrip "vitaal" kennen. We willen de wetgever vragen zorg te dragen voor een goede afstemming tussen beide wetten door de kaders, begrippen en andere onderdelen zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen en duidelijk aan te geven wat deze begrippen betekenen voor de waterschappen.

Aanwijzing toezichthouder

Zowel de Wwke als de Cbw regelen de benoeming van een toezichthouder, maar voor beide wetten hebben de waterschappen nog niet vernomen wie hun toezichthouder wordt. De conceptwetteksten nemen deze onduidelijkheid niet weg, aangezien in artikel 8 lid 1 Wwke respectievelijk artikel 16 lid 1 Cbw de Minister van IenW als bevoegd toezichthouder wordt genoemd voor Afvalwater en de Minister van BZK voor de waterschappen als Overheid.

Wij willen het belang van één toezichthouder met expertise benadrukken. Voor de waterschappen is het in de praktijk onwerkbaar en zeer inefficiënt om met verschillende toezichthouders voor de afzonderlijke waterschapstaken en/of de rol van de waterschappen als overheidsorganisatie te maken krijgen en iedereen van de juiste informatie te voorzien. Wij willen u vragen ons nauw bij de besluitvorming over onze toezichthouder te betrekken en spoedig tot een besluit te komen, zodat de waterschappen tijdig voorbereidingen kunnen treffen om hun (digitale) weerbaarheid te borgen.

Uitblijven Uitvoerbaarheidstoets Decentrale Overheden (UDO)

De waterschappen hebben de uitkomsten van een UDO nodig om goed op het consultatieverzoek voor de Cbw en Wwke te kunnen reageren en aan te kunnen geven of beide wetten uitvoerbaar zijn.

In de Code Interbestuurlijke Verhoudingen 2022 zijn afspraken gemaakt over het vroegtijdig betrekken van de medeoverheden bij nieuwe beleidsvoornemens van het Rijk en het door middel van een UDO vroegtijdig inzicht geven in de consequenties. Helaas is er zowel voor de Wwke als de Cbw nog geen UDO uitgevoerd terwijl de conceptwetteksten al ter consultatie voorliggen.

Wij vragen u de afspraken uit de Code Interbestuurlijke Verhoudingen te respecteren en benadrukken dat de UDO ook op de nadere regelgeving moet worden toegepast. Alleen onder dat voorbehoud kunnen de waterschappen straks met de aangepaste/definitieve wetteksten akkoord gaan.

Stapeling wetgeving

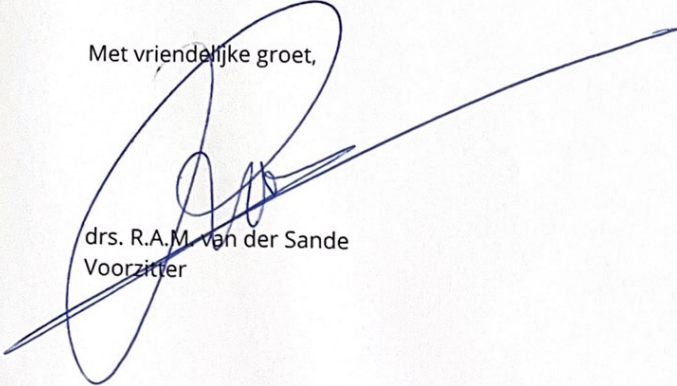
Zowel vanuit Europa als vanuit het Rijk komt er veel wetgeving op de decentrale overheden af die van belang is voor de digitale transformatie. Vanuit dat oogpunt vinden wij het raadzaam om te kijken hoe de implementatie voor de decentrale overheden behapbaar blijft. De implementatie van de Cbw en de Wwke zal veel tijd en menskracht kosten. In de huidige marktomstandigheden is het zeer lastig om de juiste mensen aan te trekken die dit werk kunnen verrichten.

Wij adviseren u dan ook te gaan temporiseren bij de implementatie van de wetgeving. Gedacht kan worden aan een constructie zoals in de Wet open overheid, waarbij de informatiecategorieën gefaseerd actief openbaar moeten worden gemaakt.

Gelet op alle hierboven genoemde aandachtspunten maken we ons grote zorgen over de implementatie van de Europese NIS2 en CER richtlijn bij de waterschappen en de financiële en organisatorische consequenties daarvan. We willen onze zorgen graag op korte termijn op directieniveau met uw ministerie bespreken. Graag zien we dat er ook een structureel overleg over de Cbw en de Wwke met uw ministerie wordt ingericht, zodat we er gezamenlijk voor kunnen zorgen dat de waterschappen zich goed kunnen voorbereiden op de implementatie van beide wetten.

Mocht u naar aanleiding van deze brief nog vragen over de reactie van de waterschappen op uw consultatieverzoek hebben, dan kunt u contact opnemen met Nicole de Keijzer en/of Jeroen Smit via consultatie@uvw.nl.

Met vriendelijke groet,

drs. R.A.M. van der Sande
Voorzitter